

Előfizetési árak:

A kiadóhivatalban átvéve:	
Egész évre	6 frt — kr.
Negyedévre	1 > 50 >
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	8 frt — kr.
Negyedévre	2 frt — kr.
Vidékre postán szállítva:	
Egész évre	10 frt — kr.
Negyedévre	2 > 50 >

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP.

Megjelenik mindennap, a hétfői és unnepek utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Apáczai-utca 3. sz.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 4 kr.

A vidék fejlesztése.

(sl.) Azon a természetellenes tüneten, hogy az ország központja, a főváros óriási léptekkel halad, a vidék nagy városai pedig a tulságban hajtott centralizáció miatt úgyszólván vissza fejlődnek, — a kormány egy törvényjavaslattal kíván segíteni, amely javaslatnak éppen annyi a nagyon gyenge oldala, mint amily sokoldalú a tendenciája.

Csak a legnaivabb ember gondolhatja, hogy a házadómentességről szóló új törvényjavaslat benyújtásakor a kormányt valamely a vidék iránt érzett ideális szeretet vezérelte.

Ez a törvényjavaslat tulajdonképpen olyan, mint az a közmondásos szalmaszál, amely után a vízbefuló kapdos. A millennáris krach egyre jobban fenyegető veszélyének bekövetkezésén úgy akar a kormány enyhíteni, hogy legalább a munkásnépet megmentse a végső nyomortól. Azonban itt sem a filantrópia vezeti a kormányt, hanem az a félelem, hogy a hirtelen kenyér nélkül maradt proletártömeg siettetni fogja a szociális evolúció kitörését.

Az ezredéves kiállítási munkálatok óriási embertömeget foglalkoztatnak, akik a fényes ünnepek után a nyomornak vannak kitéve. A fővárosi és a kiállítási óriási méretű és arányú építkezések befejezésük felé közelednek, s ezt a

rengeteg sok munkást legközelebb a vidéken lehet foglalkoztatni — tehát fokozni kell a vidéknek elég lanya építkezési kedvét.

Ez az új törvényjavaslat *szociális* háttere. De van egy *pártpolitikai* háttere is.

Az új törvényjavaslat egyik paragrafusa ugyanis felhatalmazza a pénzügyminisztert, hogy egyes városoknak amelyek még 1899 előtt fognak nagy arányú, egész városrész-rendezési építkezésekhez, — bizonyos kedvezményeket adjon, egyedül a saját bölcs belátása szerint.

Ily körülmények között az új törvény kitünő *korteszésköz* lehetne a mindig válsággal és új választásokkal fenyegetett kormány kezében.

Az új javaslat hiányairól pedig ne is beszéljünk. A millennáris krachtól való félelem s az a remény, hogy az új törvény kitünő korteszésköz lehet, elsiettette a pénzügyminiszterrel a javaslatot, úgy, hogy azt komoly bírálat tárgyává tenni nem is lehet. Érti ezt maga a benyújtó miniszter is, midőn a javaslat utolsó paragrafusában egy új, a jelenleginek hiányát pótló, törvényjavaslatot ígér, — de így az egész oly szánalmas kísérlet, hogy még a mindig hű és mindig szolgálatkész szabadelvű tábor is aligha fogja megszavazni.

A második indennity.

Előre látható, hogy a költségvetést a képviselőház most már március végéig le nem tárgyalhatja és így a kormány szükségét látja annak, hogy újabb indennityt kérjen. Az erre vonatkozó törvényjavaslatot a kormány a jövő héten nyújtja be a képviselőháznak, a hol valószínűleg a kereskedelemügyi tárca megalkotásával kerül tárgyalás alá. A közoktatásügyi budget felett még két napi vita várható. Felszólalnak még e tárczánál: Hévízy János, Kovács Albert, Kossuth Ferenc, Lukács Gyula, Várady Károly, Veress József, Rigó Lajos és Holló Lajos. A kultusz-tárca után a kereskedelemügyi miniszter költségvetését veszik elő.

Új választások.

Politikai körökben, valamint a kormánypárti sajtó néhány lapjában sokat beszélnek a képviselőház feloszlatásáról és az új választásokról. Senki sem tudja ugyan, hogy ennek mi célja volna, de állítólag a kormánypárt egy része követeli és Bánffy báró kénytelen néhány elszánt képviselőnek óhaját teljesíteni, miután többségét csak egy-néhány szavazat képezi. Vajjon Bánffy akarja-e az új választásokat vagy sem, az nem jön tekintetbe és ha annak idején a képviselőházban vissza is utasítá azon gondolatot, hogy a képviselőházat a millenniumi ünnepek előtt felakarja oszlatni, mégis, ha néhány »liberális« ur követelné, meg kell barátkoznia ezzel az eszmével. Ilyesformán azután Bánffy bárónak le kellene köszönnie, amit azonban még akkor sem tenne meg, ha ez által az egész Magyarország felbomlását akadályozhatná meg.

De nem hisszük, hogy ezen emberek, kik Bánffy bárót az új választásokra reá birni

A „TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

Röntgen fényképei.

Irta: Boltzmann Lajos egyetemi tanár.

Röntgen W. C. würzburgi tanárnak sikerült a legutóbbi hónapokban az alább közölt kísérletek. Nevezetességük és újvoltuk bizonyítja, hogy Röntgennek sikerült a természet egy új erejét felfedeznie.

Mielőtt Röntgen tudományos kutatásait tárgyalnám, még néhány megjegyzést kell tennem. Ugyanis különféle lapok cikkeiből, melyek elem kerültek, gyanitom, hogy a hullámzásnak tanával sokan nincsenek tisztában.

Ha a tükör-sima tóba egy követ dobunk, úgy tudvalevőleg a bedobás helyéből minden irányban hullámok indulnak ki a víz színén. Ezek úgy jönnek létre, hogy a vízrézcskének függélyes állapotban mozognak fel és alá. Tehát nem a vízrézcskének, hanem a mozgási állapot mozog tova a víz színén.

Ezen mozgásnak irányát a *tovább terjedés* irányának, az egyes vízrézcskéket pedig a *lengés* irányának nevezzük. Miután az előbbi a tó színével vízintesen, az utóbbi pedig függőlegesen történik, azért ezen hullámokat *merőlegeseknek* mondjuk.

Ha a lengési irány ugyanaz volna, mint a terjedési, úgy hosszuhullámokkal volna dolgunk. Azon gyorsaságot, a melylyel a vizen a *mozgási állapot* áthalad, a terjedésnek gyorsasága.

Azonban miután a vízrézcskének megdölgölása is bizonyos elvontsággal jár, egy még drasztikusabb képet akarok választani.

Valamely téren egy épület ajtaja előtt egy beláthatatlan sokaság tolong egy magasrangú hivatalnok megjelenését várva. Egyszerre csak megjelenik a várt tisztviselő az épület ajtajában. A legközelebb állók észreveszik és kalapot emelnek. A hátul állók nem látják a magasrangú személyiséget, hanem az elülálló közszenését és valamivel később emelik meg főveiket és az utánuk jövők még később és így tovább. Így terjed tova a kalapemelés ténye az ajtóból kiindulva egyenesen az egész tömegben át.

Ha mindenki kalapját fel és alá mozgatja, úgy a kalapok merőleges hullámmozgást végeznek; ha azonban mindenki vízintesen, azon pont felé mozgatja kalapját, a hol az illető méltóság megjelent és ismét vissza huzza, úgy hosszuhullámokat kapunk.

A szélességet kezdve attól, a ki éppen kalapjához nyul, addig, a ki kalapját éppen ismét feltette, a hullám hosszának hívjuk.

Ezen hosszúság bizonyára nagyobb, minél gyorsabban következnek egymásután a köszönők, (minél nagyobb a hullámok terjedésének gyorsasága) és minél többidő mulik el minden egyes embernél a kalap emelése és vissza helyezése között. (t. i. minél nagyobb a lengési idő.)

Ezért Röntgen hullámainak kicsiny lengési idő mellett nagyobb hosszúságuk lehet, ha a terjedés gyorsasága megfelelően nagyobb.

Ha mindenki kalapját nemcsak egyszer, hanem egyenletes ütemben többször fel és leteszi, úgy egész hullámrajjal van dolgunk, a milyeneket a zenei hangoknál és a fénynél tapasztalunk.

A tárgy, mely hangot ad, a körülvevő légrézcskéket eltaszítja és ismét visszavonza. Az által, hogy a mozgás részecskéről részecskére tovább terjed, a levegőben folyton tovább elterjedő sűrűsödések és ritkulások származnak, a melyek a hangot képezik, a mely tehát hosszuhullámzást mutat. A fény egyes szeméinél pedig merőleges hullámokat találhatunk, a melyek a levegőnél sokkal finomabb, a hipotetikus étherben jönnek létre.

A Gelatine (Aspik) olyan test, mely könnyedén merőleges hullámzást végez, miként ezt állandó rezgő mozgása is elárulja.

A gelatine különben sok hasonlatosságot mutat a fény étherével. Midőn Angliában a tészta gyengébb minősége miatt ezek helyett aszpikot ettem, mindig gunyoltak, hogy az étkezésnél is folyton a fény *étherére* gondolok.

Hosszuhullámok ugyan az aspikban is létrejöhetnek, de *tovatterjedésük* gyorsasága nagy volna. Az éther analog mozgásai megfelelnek a Röntgen hullámainak és a kathodsugaraknak.

Geizler Németországban és Gassiot Angliában már régen készítettek minden oldalról körülzárt üvegesöveket, a melyeket higitott gázzal töltöttek meg és ezekben mindkét végén egy platina drótot (elektród) olvasztottak be. Ezek az úgynevezett Geizler-csővek.

Ha ezen platina drótokat elektromos for-

akarják, komolyan veszik a dolgot. E vállalat-nagyon rossz véget érhetne, mert ha a házban a felosztás következtében a korrupcionális vita véget is érne, úgy sokkal szenvedélyesebb folytatásra találna a választó kerületekben. Az egész csak hamis riadó, mely az ellenzék megakarja félemlíteni, mely azonban annál kevésbé fog sikerülni, mert éppen a mostani idő volna számára a legkedvezőbb. A jelenlegi mandatum közeledik már a lejárat felé és így az ellenzék nézve csak kívánatos lehet olyan időt venni fel a választási küzdelmet, amely sikereihez sok kilátást nyújt. Az pedig reá nézve teljesen közömbös, hogy a választások néhány héttel vagy hónappal előbb vagy később folynak le.

A megfélemlítés nem használ semmit. Az új választások hangoztatása nem fogja az ellenzéken az óhajtott hatást elérni.

Kötelességeinek teljesítésétől nem fog viszsziadni. Ha politikai viszonyaink az ezeréves ünnep előestéjén oly szájalmasak és botrányosak, úgy nem lehet ezért az ellenzék okolni, mert nem ő hozta létre őket.

Mennyiben folyt be az ellenzék a volt borsodi főispán üzleti tevékenységére és a képtár igazgatójának csalásaira? Talán hallgatnia kellett volna e botrányos esetekkel szemben? Azt sem lehet mondani, hogy az ellenzék e botrányos esetek tárgyalásánál, melyek az egész országban kínos feltűnést keltettek, a tárgyilagosság határát átlépte és akkor is, midőn a Pulszky-affair felett szavaztak, a szélsőbalpártból tizenötven voltak távol. Ugyis szeretnék feltüntetni a dolgot, mintha az ellenzék a budget tárgyalásánál obstrukcióra törekednék, de ezt megczáfolja már azon tény is, hogy az ellenzék a kért három havi indemnityt vita nélkül megadta. Tehát ezen tekintetben is bátran léphet az ellenzék a választók elé és e fenyegetéstől nem fog senkisé komolyan tartani és legfeljebb nevetséges színben fogja feltüntetni azokat, kik kétségbeesésükben ilyen naiv eszközökhöz nyulnak.

De ezektől is eltekintve a kormány olyan helyzetben van, hogy ha az új választásokat komolyan akarná, akkor sem vihetné végbe. Ugyanis

hasonló kényszerhelyzetben van, mint a milyenbe az utolsó krízis alkalmával a koronát hozta. A koronának akkoriban a keze meg volt kötve, mert a budgetet nem szavazták meg és az indemnity vége felé járt. Tehát a felosztás lehetetlen volt az esetben is, ha a korona ezen eszközökhöz nyulni akart volna. Most az új választások kiírása szintén lehetetlen. Ugyanis a választási törvény szerint a felosztás kiírásától az új képviselőház összejövételéig negyven napnak kell lefolynia. Tehát ha már holnap felosztatnák a házat, úgy az új képviselőház a legkedvezőbb esetben is csak márczius 30-án jöhetne össze, az indemnity pedig már márczius 31-én veszti hatályát. Most meg kell alakulnia a háznak és legalább 14 napnak kellene eltelnie, míg az új indemnity tárgyalásába foghatnának, míg a kormány képességét az ügyek vezetésére már április 1-én elvesztette.

Tehát ha Bánffy báró a képviselőházat felakarná oszlatni, úgy előbb új indemnityt kellene kérni — és kapnia a parlamenttől.

De feltéve, hogy Bánffy báró ezt már a legközelebbi napokban minden nehézség nélkül meg kapja, még akkor sem oszlatná fel a házat, ha csak a házat a millenniumi ünnepek alatt együtt tartani nem akarná. Ha még e hó folyamán elintézik az új indemnityt és márczius 1-én oszlatják fel a házat, úgy az új képviselőház legkorábban csak ápril végén kezdené ismét a tárgyalásait. De milyen ülések volnának ezek? Először a mandátumok igazolása volna soron, a melyek a Bánffy által rendezett választások után bizonyára a párjokat ritkítanák. Ezután az új (a harmadik) indemnity tárgyalása — és erre a budget tárgyalása az 1895. évre, mert az új ház ezekkel bizonyára behatóan foglalkoznék. Hol marad a kiegyezés és az 1896. évi budget tárgyalása? A ház felosztása új indemnity alapján tehát nélkülöz minden valószínűséget, mert ez fizikai lehetlenség és a ház felosztása így csak a jelenlegi budgetvita után következhetnék. De ezen esetben az új választások párhuzamosan haladnának a millenniumi ünnepekkel, eltekintve attól, hogy a mandátumok igazolása és a ki-

egyezési tárgyalások csak késő ősszel kerülhetnének sorra.

Ily körülmények között nevetséges dolog azt állítani, hogy az új választások a mostani parlamenti viszonyok szükségszerű következménye. A tényállás az, hogy a kormány a helyzeteket anynyira összebonyolította, hogy a korona, — ha akarná is — felosztási jogát nem használhatná. A Wekerle-krízis alkalmával a helyzet ugyanilyen volt. Csak hogy akkor szándékosan, most pedig ügytelenségből, idézte elő a kormány. Maga kötötte meg kezeit. Tehát haszontalan időfecsérelés a képviselőház felosztásáról beszélni, hogy ez által az ellenzék kötelességének teljesítésétől elriaszítsák. A kormány őszig nem irhat ki új választásokat.

E miatt pedig — az ellenzék boszankodik leginkább.

A hévvi tündérróza.

— Nymphaea thermalis. —

A Budapesti Hirlap egyik legközelebbi száma a Lukács-fürdő utcai tavában tenyésző tündérróza sorsával foglalkozván, adatokat közöl ezen specialis virág történetéből.

Leírjuk az adatoknak reánk nézve érdekes illetőleg Pecze patakunk Nymphaea thermalisára vonatkozó részét, hogy azután Simonkai Lajos dr. »Nagyváradnak és vidékének növényvilága« című értekezésének és a magunk megfigyelésének alapján, röviden hozzászólhassunk a dologhoz.

A B. H. többek között így ír.

»A hévvi tündérróza magyarországi hazája a nagyvárad Püspökfürdő hévvi tava. Hogy oda honnan került, nem tudni, Európában ugyanis sehol másutt nem él.

Mivel azonban nagyon hasonlít az egyiptomi Nymphaealotus vagy Nymphaemystica-hoz, azért igen valószínű, hogy Nagyváradra valami virágkedvelő török ur hozta, ha ugyan nem véletlenül valami madár hozta a magvát. Bordás legalább egészen azonosnak veszi a magyar tündérrózsát az egyiptomival.

Ez az okoskodás a mai tudomány előtt már nem állhat meg.

Nem állhat meg akkor sem, ha a mi Nymphaea thermalisunk valóban nagyon hasonlítana a Nymphaea lotus vagy Nymphaemystica-hoz. — Pedig különbözik tőle sokban. —

rással összeköttetésbe hozzuk, úgy létre jönnek az ismeretes fényjelenségek.

Hittorf volt az első, a ki azon elektrodnál, a melyen a negatív elektromosság beömlik, az üvegső belsejében egy kicsiny sima vagy kissé hajlított fémlemezt (Kathod) alkalmazott.

Ha a gáz nagyon hig, úgy majdnem egészen sötét marad, csak a kathoddal szemben látható egy apró sárga, zöld vagy kékes fényfolt (fluorescenciafolt). Ugy tűnik fel e jelenség, mintha a kathodból egyenes sugarak (kathod-sugarak) indulnának ki, melyek maguk láthatlanok, de az üvegfalat, ott, ahol érik világításra indítják. Ha az üvegső belsejében, a kathodsugarak útjában valamely test van, úgy ez felveszi a sugarakat és felismerhető árnyékot vet az üvegfalra.

Az ilyen csövet, mely e jelenségeket mutatja Hittorf- vagy Crookesféle csőnek hívjuk. Crookes újabb kísérleteket tett és felállította elméletét, hogy a kathod-sugarak anyagrészecskékből állanak, melyeket a fémlemez (kathod) egyenes irányban továbbít.

A német tudósok, köztük Wiedemán azon nézetet vallották, hogy a kathodból hullám mozgás indul ki, mely hasonlít a fényhullámokhoz. A mint a fény sugarak megjelölik az irányt a melyben a fényhullámok, elterjednek, éppúgy a Kathodsugarak, is mutatják a Kathodhullámok vándorlásának irányát.

Mindez ismeretes volt. Ekkor Röntgen egy merész kísérletre gondolt. Hogy a gyenge fényt is láthassa besötétítette gondosan a szobát. A Hittorfféle cső is, melyet használt, fekete kartonnal volt körülveve, hogy a belőle kiinduló

fény a kísérletezőt ne zavarja. A karton olyan vastag volt, hogy a nap — vagy az elektromos (iv) fényt a legesekélyebb mértékben sem bocsájtotta át.

A közelben elhelyezett egy Barium-platinocyanüddel bevont ernyőt, a melyenket a fluorescentia tüneményének kísérleteinél használni szoktak. Ugyanis ennek tulajdonsága hogy különös ibolya-színű vagy kathodsugaraktól találva, élénk fehér fényvel világít.

A közelben lévő fluorescáló ernyő mindannyiszor világított, valahányszor az elektromos áram a Hittorfféle csőben áthaladt, dacára annak, hogy ez is teljesen láthatlan tokba volt burkolva úgy, hogy a benne létrejövő fényjelenségek a szemmel észrevehetőek nem voltak. A csőből kellett tehát kiindulniok azon sugaraknak, amelyek a közönséges fénynek áthatlan fekete kartonon áthatolnak. Ezek a szemreze-hártyájára hatást egyáltalában nem gyakorolnak, fényjelenséget tehát nem is hoznak létre, hanem az említett ernyők élénk fluorescálást idéznek elő.

Röntgen meggyőződött arról, hogy ezen sugarak, melyeket méltán Röntgenféle sugaraknak nevezhetünk nem a Hittorf csővének egész felületéből indulnak ki, hanem csak azon helyről, a hol a Kathodsugarak az üvegső falát érintik.

Ha ezen hely és az ernyő közé valamely tárgyat pl. egy ezer lapos könyvet, vastag fa darabot, fémlemezt teszünk, úgy az ernyőn a tárgy határozott, de nem teljesen sötét árnyéka képződik. A Röntgenféle sugarak áthatnak az összes testeken, melyek a közönséges fényt és

Kathodsugarakat nem bocsátja át, de hatásukat a test rétegeinek vastagsága, az anyag sűrűsége gyengíti, pl. már 2 centiméternyi vastag ólomlemez majdnem semmit sem bocsájtana át.

Nemcsak Bariumplatinocyanüst, hanem majdnem minden fluorescáló testet pl. különösen a zöldszínű üveget, a quarczot is fluoreszcálásra indítják Röntgen sugarai. E sugarak legnevezetesebb tulajdonsága az, hogy a fényképezésnél használni szokott Gelatin lemezekre épp úgy hat, mint a közönséges fény sugarak, bár Röntgen eldöntetlen kérdésnek mondja azt, hogy ezen sugarak közvetlenül vagy pedig a felidézett fluorescálás által idézik-e elő e hatást.

Röntgen tehát lefényképezhette ezen árnyképeket, melyeket az ernyőn látott. Ugyanis hosszabb ideig száraz lemezekre vetette és azután a közönséges fényképezés módjára előhívta és fixírozta (állandósította.) A közönséges fényképezéssel szemben nevezetes itt azon körülmény, hogy a fából készült tartót, mely rendszeren az érzékeny lemezt a világosság behatása elől megóvjá, nem szükséges kinyitni, miként azt a fényképező teszi, miután a Röntgen sugarak akadálytalanul úgy is, áthatnak rajta. Azért az érzékeny lemezt e sugarak hatását nem a tartó (Kaszetta) becsukása, hanem a behatás területéből való kivevés által lehet megszüntetni.

Miután a Röntgen sugarai az összes testen áthatnak, ezért a velők eszközölt fényképek lényegesen különböznek a közönségesektől. Egy fémlemez fényképe világosan mutatja a benne előforduló egyenlőségeket, melyek az ön-

De hát mi is tulajdonképpen az a *Nymphaea lotus* ?

Linne emlékszik meg róla először; így nevezi a Ceylon szigetén honos Vizi-tököt, melynek levelei Wildenow leírása szerint, felszínükön érdesek, fonákuken pedig sűrű, rövidke, rótszínű szőrökkel vannak fedve; levelének nyel-lei szőrösödők.

Ilyen növény nem terem a Püspök-fürdő-hévízében, mert a mi *Nymphaea thermalis*unk levelei felszínükön fényesek, s oly simák, mintha zománczszal volnának bevonva, fonákuken is teljesen meztelenek, valamint leveleinek nyelén nics egy csepp szőrösödés sem. Linne *Nymphaea lotusa* különben legnagyobb valószínűség szerint gyűjtő név, amennyiben lelőhelyül Indiát, Afrikát és Amerikát is mondja, sőt a Nilus vidékének *Nymphaeáját*, vagyis a *Lotus aegyptica*-t is faja synonymjául veszi.

De hát legyen ez a *Nymphaea lotus* collectiv név, tartozék alá a *Nymphaea aegyptica* a, — a mit a tudomány most már lönben határozottan tagad, — vajjon mondhatjuk-e akkor, hogy a mi *Nymphaea thermalis*unk tőle származik? Bizonyosan nem! Mert különbözik tőle abban, hogy úszó nagy levele kevésbé fényes, élén igen gyenge és kevés fogu, levéllemezének fonáka, továbbá levél nyele, valamint a virágocsán és virágcsésze is többé — kevésbé szőrösödők.

Ezen különbségek ugyan nem nagyok, de elegendők arra, hogy miattuk a mi növényünket az aegyptomitől faji l a g elválasszuk.

Ha pedig elfogadjuk a *Nymphaea thermalis* faji önállóságát és a *Nymphaea aegyptica*-tól való különbségét; akkor légből kapottnak kell nyilvánítanunk azok ötletét, a kik azt a csodaszerűséget, hogy a *Nymphaea thermalis*nak manap csak egyetlen önkéntes termőhelye van, úgy vélték és vőlük megoldani, hogy föltételezik hogy e *Nymphaeát* valaki vagy valami, valamikor Aegyptomból plántálta át a Püspök-fürdő hévízibe.

Nehéz volna megokolni az- esetleges átplántálás értelmét; nehéz azért, mert a *Nymphaea thermalis* nem hasznos növény.

Ha ehetők volnának termései, magvai vagy tőkéje, a miként ehető a *Lothus* virágé, vagy más valamelyik részét ipari célokra fordíthatná a nép: csak akkor lehetne okunk arra, hogy átplántálnak tekintsük.

Az azonban, hogy a *Nymphaea thermalis* manap tisztán csak a Pecze hévízében terem vadon, önként; hogy a *Nymphaea aegyptica*-val szemben csak subtilis faj: nem okolja meg az átplántálás ötletét. Hiszen ha valamely növény

terjedés körének csekélyisége, vagy jellemvonásainak tubtilitása elegendő ok volna arra, hogy azt messze földi, hozzá hasonló fajjal összevonjuk: akkor a növénygeografia valamennyi finomabb színei, vonásai tönkre mennének. Akkor egy másik benszülött, csodálatos növényünkről, a Józsikafáról is azt állíthatná bárki, hogy az nem egyéb mint a Himalaya havas-alji tájain termő *Syringa Emodi* nálunk meghonosított alakja. Pedig a ki látta a Józsikafát eredeti termő helyein, az tisztában van azzal, hogy azokba a sziklás, vad hegyvidéki völgyekbe, ahol ezen cserjefa terem, s ahol az emberi lakásoknak, emberi kulturának semmi nyoma nincs, — nem ember telepítette azt be.

Éppen így a *Nymphaea thermalis* sem emberi telepítés műve a Püspök-fürdő hévízében.

A virág-kedvelő török urról, meg arról a magvat hozó madárról szóló mesét pedig nem akarjuk magunkra erőszakolni.

A *Nymphaea thermalis* kétségen kívül őseredetű, benszülött növénye a Pecze-pataknak; hihetőleg életben maradt emlék ama rég mult időkbel, a melyekben hazánk éghajlata sokkal melegebb volt, mint jelenleg. —

Egy pontot akarok még az elmondottakból megvilágítani és ennek alapján a *Nymphaea thermalis* hibás elnevezése ellen szót emelni.

Ma már ugyanis képtelenség az, hogy a *Nymphaea aegyptica* alfaja legyen a *Nymphaea lotus*-nak, képtelenség azért is, mert a Linne lotusa nem létezik.

A *Lothophagok* mythosi *Lothos* virága, vagyis a hinduk szent *Padmája*, mely ősidők óta nevezetes táp növény, — nem kereshető a Linne *Nymphaea lotus*-ában, mert annak termései, mákszemnyi fanyar magvai nem élvezhetők.

Tévesen alkalmazta tehát a lotus nevet Linne.

A természettudósok azóta tisztázták az elnevezéseket; nem akarunk mi ismét a régi hibába esni azzal, hogy a *Nymphaea thermalis* a *Nymphaea lotus*-tól származtatjuk.

A mi Hévízi *Nymphaeánkat* tehát, mely még csak fajilag sem ugyanaz, az Aegyptomba honos *Nymphaea aegyptica*-val, — még kevésbé helyes *Lothos*-vagy *Lotus* virágnak magasztalni mint a Linneét. Elég magasztos ő ugyanis ha *Nymphaea thermalis*nak nevezzük és ha tudjuk, hogy e föld kerekén önként sehol másutt nem terem, mint azon az alig egy kilométernyi hosszú vízszalagon, mely a Pecze-patak felső forrásaitól a rontói malomig nyulik.

— i.

ORSZÁGGYÜLÉS.

A képviselőház ülése.

Február 18.

Ülés kezdete 10 órakor.

Elnök: Szilágyi Dezső.

Jegyzők: Schober Ernő, Molnár Antal, Balogh Géza.

A kormány részéről jelen vannak: Bánffy Dezső br., miniszterelnök, Wlassich Gyula, Dániel Ernő.

Napirenden van a kultuszminiszterium költségvetésének folytatóságos tárgyalása.

A középiskolák tételénél szól

Hévízy János: Beszél a középiskolai tanulóknak tulterheltségéről. Sok oly tárgyat tanítanak a középiskolákban, melyeknek a tanuló később az életben semmi hasznát sem veszi. Helytelennek tartja a magyar nyelv tanítását az alsóbb osztályokban, aminem történik úgy, hogy az a tanulóknak hasznára válnék. Az írásbeli érettségi vizsgálat alkalmával fölöslegesnek tartja a latinból magyarra való fordítást. Szeretné, ha a tanárjelöltekbe becsepegetnék azon irányt, hogy ha kikerülnek a középiskolákba bizalmas viszonyban álljanak a tanulókkal, mert csak így lesz sikeres a működésük. Fölsőlegesnek tartja a reáltárgyak tanítását, ha azon tanítás nem gyakorlatilag történik, mert ellenkezőleg a praktikus embernek mi haszna sem lesz a kapott oktatásból.

A tanári karnak függetlenségét kívánja, mert csak úgy lehet sikeres működése, míg h. felsőbb hatóságai tanítás módját, rendszerét folyton kifogásolják, attól eltérítik, sőt eltiltják az önértékében sértett tanár szívesebben megy póstatisztának, vagy bármi másnak. A tételt elfogadja.

Elnök: Szólásra senki sem lévén följegezve a vitát bezárja.

Wlassich Gyula kultuszminiszter: Elismeri, hogy a nyelvek tanítása a középiskolákban elhibázott rendszer szerint történik. Arra vonatkozólag, hogy a tanárok belső viszonyban legyenek a tanulókkal, szólónak kevés befolyása van, s legfeljebb csak buzdíthatja a tanárokat, hogy ne csak tanítsanak, hanem neveljenek is. Az érettségi vizsgálat reformjának eszméjével foglalkozik.

Az egységes középiskolának egyedüli akadály a latin nyelv, de jelzi, hogy az intézkedések már most is az egységes középiskola felé gravitálnak. A reál iskolák és gimnáziumok között már most sincs olyan nagy különbség, mint azt sokan hiszik.

tésnél, hengerezésnél létrejöttek. Különösen azonban nem mutatja az ilyen fénykép a tárgy felületét, hanem inkább azon sűrűbb részeket, a melyen a sugarak áthatolni nem bírnak.

Igy pl. határozottan láthatók a sulytartóban előforduló sárga rézsúlyok. A fadóbozban levő drót minden görbülését is láthatjuk. Épp úgy a vékony, fémből készült tartóban levő iránytűt. Különösen szépen tűnnek fel az iránytű számai és a beosztás apró vonásai, mert a festéken a melylyel ezeket készítették a Röntgenféle sugarak kevésbé hatnak át.

Milyen hasznos lehet az új felfedezés, azt mutatja a következő kísérlet is. Röntgen kezét a sugarak útjába teszi úgy, hogy ezek árnyékukat a lemezre vetik.

A csontok kevésbé bocsájtják át a sugarakat, azért ezek sötétebbek lesznek a képen, míg a kép többi részein a sugarak könnyen hatolnak át, így erek a képen csak lehelletszerűen tűnnek fel úgy, hogy a kéz csontvázát láthatjuk.

Koromfeketék a képen a gyűrűk, mert a fém még kevésbé bocsájtja át a sugarakat, mint a csontok.

Mily mértékben lesz majdan e módon az ember belseje ez uton felismerhető, azt egyelőre még nem lehet megállapítani, de a közönséges fénysugarakkal eszközölt felvételeket, bár sokkal határozottabbak, mint a homályos árnyképek e téren alkalmazni nem lehetett.

A Röntgen által megfigyelt anyagok nem mutatják sem az új sugarak mérhető törését, sem szabályszerű reflexióját. Csak difussiv

visszavetést tapasztalunk minden nem teljesen átható anyagnál. Ezek tehát a Röntgen-féle sugarakkal szemben oly helyzetet foglalnak el, mint a milyenbe a köd vagy füst van a közönséges világossággal.

Bár nagyon korai még e sugarak mivoltáról határozott ítéletet mondani, de az egész jelenség újolta elméletek felállítására ösztönöz.

A terjedés egyenes iránya, az árny képződése, a fluorescentia jelensége, valamint a hatás a fényképezésnél használni szokott lemezre a fényvel való rokonságot juttatja eszünkbe.

Kezdetben a fény alatt csak azon hullámokat értették, melyek a szem reczehártyájára hatást gyakorolnak, tehát a látás benyomását keltik és a melyek hossza 0.4 és 0.7 mikre (a milliméter ezredrésze) között váltakozik.

Később tapasztalták, hogy az érzékeny lemezekre sokkal kisebb hosszúságú fényhullámok is hatnak.

De ezek a szinképen, az ibolya és vörös színen tulesnek, tehát szemmel nem vehetők észre és csak kémiai hatásuk mutatja létezésüket.

Ezek az ugynevezett ibolya vagy veres színen tul lévő fényhullámok. Az ibolyaszínen tul lévő sugarak a közönséges átlátszó testeken sem hatolnak át és a testek legnagyobb része felemészti e sugarakat. A veres színen tul lévő sugarak is csak bizonyos anyagokon tudnak áthatolni.

A fény fogalmának fejlődésében a harmadik stádium a Herz-féle hullámok felfedezése. Ezen hullámokat, melyeknek hossza egy centi-

méter és több méter között váltakozik, elektromos szikrával hozzák létre. Természetük teljesen megegyezik a többi fényhullámokkal. Fa, papiros és számos tárgy átbocsájtja e sugarakat, fémek kivételével.

Miután kimutatták, hogy mindezen említett hullámok gyorsasága ugyanaz, csak a hosszúságok különböző, világos volt, hogy ezek egy és ugyanazon medium — a fényéternekjelenségei.

Másképp áll a dolog a Kathód sugarakkal.

Lénárd egy kísérlete arról tanuskodik, hogy ezen sugarak alapja is a hullám mozgás. Lénárd Hittorf-féle cső azon képét, a hol a kathodsugarak érintik, aluminiumból készítette el, amelyen a kathód-sugarak az aluminiium bizonyos foku vastagsága mellett is áthatnak.

Igy sikerült a kathodsugarakat a csővön kívül is egy kis ideig megtartani, mert a levegő és a benne foglalt gázok csakhamar felémésztek.

Röntgen sugarai tehát a fényhez hasonló hullámoknak ötödik fajtát képezik.

Közös tulajdonságuk a Kathodsugarakkal, hogy fluorescentiát idéznek elő. Röntgen sugarainak előidézése is azonos a Kathodsugarakéval, de mégis nagyon különböznek egymástól, mert a Röntgen sugarai majdnem az összes testeken átmennek, a Kathodsugarak pedig ereken felemésztenek és azért csak nagyon csekély mértékben és nehezen vihetők ki a csőből. Ezenkívül jellemző még, hogy a Kathód sugarakat a közelben elhelyezett mágnessel irányukból kitéríteni lehet, a mit Röntgen suga-

Nem áll Hévizy azon állítása, hogy a polgári iskolákban a szülők azért nem küldik gyermekeiket, mert ez iskolákban sok a segédtanár, akikről azt hiszik, hogy nincs annyi tudományuk, mint a gymnáziumi rendes tanároknak; ő ismert polgári iskolát, melyet Hévizy is bizonyára ismer, ahol a segédtanárok tudományossága általánosan el van ismerve.

Bessenyeinek feleli, hogy a temesvári kath. gymnáziumnak sok a gazdája, akik új épület emelése iránt nem tudnak megegyezésre jutni, azonban rajta lesz, hogy Temesvárott minél hamarabb a követelményeknek megfelelő gymnázium emeltessek.

A gymnáziumok helytelen megoszlását az ország területén elismeri, mely állapotot segíteni óhajtanának tartja ő maga is, különösen szükségesnek tartja, hogy megyei székhelyeken állítsanak föl gymnáziumok.

A népoktatás revízióját nem lehet oly gyorsan keresztül vinni, mint azt Hock kívánná; foglalkozik a kérdéssel, de az alapos megfontolást igényel.

Az ismétlődő iskolákat gazdasági irányban akarja fejleszteni, mert így a szülők is inkább küldik oda gyermekeiket, ha látják, hogy ott olyan dolgokat tanulnak, melyeknek gyakorlati hasznát veszik, de különösen sulyt kíván helyezni a gazdasági tanítási irányra a tanítóképzésben is.

A csonka gymnáziumokat illetőleg feleli Hocknak, hogy azoknál ő sem ismer szerencsétlenebb intézményt, melyeknek fejlesztésével már most is foglalkozik.

A polgári iskoláknak műhelyekkel való összekötését fölsólegesen tartja, mert aki valamely ipari pályára óhajt lépni, az a megfelelő szakiskolákba megy.

A tanárok anyagi helyzetén, amennyire tőle telik, javítani igyekeznek, de az ő kezét is kötik a pénzügyi viszonyok.

A tételt elfogadásra ajánlja.

Elnök: A tételt senki sem támadta meg s így a ház azt megszavazza.

A redlikolák tételénél szól

Szederkényi Nándor: Különösen a legújabb időkben lábra kapott a sűrű tanári áthelyezés a szolgálat érdekében, de hogy miben áll a szolgálat ezen érdeke, az a minisztérium titka. Azon indoklás nélkül való sűrű áthelyezések semmiképen sem lehetnek előnyére a tanítás sikerének, s azért ezeket ki kell küszöbölni a közéletből. Törvénytelennek tartja a tanári áthelyezéseket, ha csak nem fegyelmi eljárásból kifolyólag történnek azok. A tételt különben elfogadja.

rainál nem tapasztalhatunk. A közönséges fénysugaraktól pedig annyira eltérnek, hogy egyszerű fénysugaraknak nem tekinthetők. A hipalhetikus ether, melyben ezen hullámok valószínűleg létrejönnek, nagyon hasonlít a ruganyos és gelatin féle testekhez. Az utóbbiak mindig hossz- és merőleges hullámzásra képesek, ezért már régen sejtették, hogy az ethernek hosszshullámai is vannak. Miután azonban sem a Kathod sugaraknál, sem Röntgen sugarainál nem veszünk észre semmi olyast, melyek merőlegességre mutatnának, azért Röntgen fenntartással azon véleményének adott kifejezést, hogy az általa felfedezett hullámok lehetnek az ethernek régebben keresett hosszshullámai.

Az új felfedezés némely hasznát és alkalmazását már jeleztem, de főjelentősége, hogy a természetnek egy újabb rejtélyes erejét sikerült ismét felfedezni. Már a Hertz-féle és Kathod hullámok felfedezése is feltűnést keltett, de ezeknek praktikus hasznuk alig van. De Röntgen sugara óriási fontossággal vannak.

Ha elgondoljuk, hogy azon egyszerű jelenségek, mint a dörzsölt gyantának vonzereje a papirszeletekre, a béka czombok ríngatódzása elektromos áram következtében sat. milyen óriási eredményeknek volt kiinduló pontja, akkor ez új felfedezés fontosságáról eléggé meggyőződhetünk.

Az utolsó évtizedek meglepő felfedezései között Röntgen sugara is előkelő helyet foglalnak el, melyeknek alkalmazását és hasznát azonban csak a jövő század fogja igénybe venni.

N. F. P.

Elnök: a vitát berekeszti. A tétel nem támadtatván meg, azt elfogadottnak jelenti ki.

A vizsgáló bizottságok tételénél szól

Kovács Albert: Nem fogadhatja el a miniszter azon kijelentését, hogy a tanárok dolgozóiért őt kell felelősségre vonni, mert pl. a vizsgáló-bizottságok jelentéseit, melyek száma évenként 300 s néhány, maga el nem olvashatja mind s így meg kell bízni a vizsgáló-bizottságok elnökeiben. Megtámadja Klamarik miniszteri tanácsost és Scwicker képviselőt, akik a Bach-korszak maradványai s hazafiatalan nyilatkozataikkal provokálják a hazafiatalanság vádját. Ezek felelősek a vizsgálatokon törtétekről, s nem a miniszter.

Schwicker Henrik dr.; (németes kiejtéssel). Az érettségi vizsgálatokra kiküldött miniszteri biztosi minőségben tett nyilatkozatainak igazi értelmét magyarázza meg, s visszautasítja a hazafiatalanság vádját.

Madarász József: Ha valóknak fognak bizonyulni azon vádak, melyek itt Schwicker képviselő ellen elhangzottak, úgy a nemzet fog itéletet mondani a felett, vajjon Schwicker helyet foglalhat-e a magyar törvényhozó testületben. Egyébiránt fentartja a jogot, hogy a következő ülések valamelyikén e dologra visszatérjen. (Élénk helyeslés a bal- és szélsőbaloldalon.)

Elnök: Minthogy a tételt senki sem támadta meg, a tételt elfogadottnak jelenti ki.

A népiskolai tanfelügyelőségek tételénél

Sima Ferenc: azt kívánja, hogy a tanfelügyelőségek részére központot kell alapítani, ahonnan a tanfelügyelők által követendő eljárást egyöntetűvé lehetne tenni. A tételt elfogadja.

Elnök: az ülést 5 perczre felfüggeszti.

Szünet után

Kossuth Ferenc határozati javaslatot nyújt be a néptanítók fizetésemelése érdekében.

Lukács Gyula és Polonyi pártolják a határozati javaslatot.

Wlassich Gyula kijelenti, hogy a közeljövőben ugys rendezik a néptanítók fizetését, mire a többség Kossuth határozati javaslatát elvetette s a tételt elfogadta.

Elnök jelenti, hogy a holnapi ülés csak tizenegy órákor lesz s az ülést bezárja.

TÁJÉKOZTATO.

Február 23. A biharmegyei kereskedelmi, ipar, termény és hitelbank közgyűlése d. e. 9-kor.

» 29. Biharmegyei központi választmányának ülése.

Márczius 1. Ügyvédi kamara közgyűlése d. e. 10-kor.

» 5. Voniga Dávid sajtópöre.

» 8. A biharmegyei és nagyváradi nőegylet tárgysorsjátékának húzása

» 11. Hoffer Géza sajtópöre.

UJDONSÁGOK.

* **Hamvazó Szerda.** A zajos farsang végét ért, felváltotta a vigasság lármáját a megbánás, magabaszállás időszaka: a nagyböjt. Az egyházakban felzokog a hívők ajkain a gyászos ének a megváltás tragikumának méltó kifejezésül. Régebben a negyvennapos gyász időszak alatt a társadalmi életben is kifejezésre jutott a böjti időszak nagy jelentősége; minden zajosabb mulatást kerültek, sőt eltiltottak. A mai laza erkölcsök, a vallással nem törődő haladás könnyen tul teszi magát az ily dolgokon. A hit főnségétől áthatott hívek serege azonban a templom komor falai közt keresnek és találnak enyhülést és megnyugvást. A templomokban ma, hamvazó szerdán hamut hintenek a jelenlevők homlokára a mulandóság jelképezésül s figyelmeztetik az örök igazságra: porból lettél porrá leszel.

* **Nagyböjti predikációk.** A nagyböjt kezdetével megkezdődnek a templomokban a nagyböjti predikációk. Felváltott napokon hetenkint egyszer tartanak predikációt mind a három templomban. Még pedig: Olasziban szerdán d. u. 3 órákor Brösztel Lajos káplán, Várad-Ve-

lenczén csütörtökön d. u. 3 órákor Gábrielly Lajos plebános, Ujvároson pedig pénteken d. u. 3 órákor Pák Emil káplán predikál.

* **Beteg főherczegek.** Nagyon nyugtalanító hírek keringtek tegnap Bécsben. Azt beszélték ugyanis, hogy Ferencz Ferdinánd főherczeg meghalt. A hír mesés sebességgel terjedt és nemsokára az egész városban élénken vitatták, estére már azt beszélték, hogy az udvari operában a hirdetett estélyt a gyász eset miatt nem tartják meg. A főudvarmesteri hivatalnál ugyan határozottan megczáfolták ezt a hiresztelést, de a közönség inkább hitte a szenzációsan hallatszóló halálhírt. Este kíváncsian várták, az opera-bált megtartják-e. A bál zavartalanul megkezdődött, de a közönség még sem volt megnyugtatva és feszült figyelemmel lesték, hogy az udvar valamely tagja meg fog-e jeleni. Végre a terembe lépett Lajos Viktor főherczeg és így a legvilágosabban be volt bizonyítva, hogy a halálhír légből kapott koholmány. Hogyan keletkezett, nem sikerült kideríteni, valószínűleg az adott okot a félreértésre hogy Hohenlohe főudvarmester halála alkalmával az udvari épületekre kitézték a fekete lobogót. A Reuterügynökség ma éppen ellenkezőleg kedvező hírt hoz Assuanból. Az enyhe éghajlat kitűnő hatással van a főherczegre és három héten ezelőt Luxorba utazhatott, hogy találkozzék szüleivel és testvéreivel. Ferencz Ferdinánd jövő vasárnap Kairóba megy és ott márczius közepéig fog tartózkodni. Albrecht Salvator főherczeg, Ferencz Salvator legfiatalabb öccse, a ki Bozenben keres üdülést mellbaja ellen, igen rosszul érzi magát és tegnap már szomorú eseménytől tartottak, de estefelé megkönnyebbülés állott be. Magántáviratok is megerősítik ezt a szomorú hivatalos jelentést. A főherczeg a nap nagy részét ágyban tölti, és nem hagyhatja el a szobáját. Anyján, Mária Immaculata főherczegnőn kívül most már huga Mária Immaculata Raineria is nála időzik. A betegnek egyetlen szórakozása, hogy hálósobájából hallgatja a szomszéd szobában játszó zongoraművész játékát. Két gyóntató pap érkezett Bozenbe és a szegény főherczeg állapotát reménytelennek mondják. — Albrecht Salvator főherczeg állapota a mai nap folyamán lényegesen rosszabbra fordult. A tüdőbaj és a magasfoku idegesség általános gyengeséget idéznek elő és feltétlen nyugalomra van szüksége. A vérsputum egyre sűrűbb és a főherczeg gyengesége olyan nagy foku, hogy ma már a zongoraművész, a ki naponként eljön a villába, nem játszhatott a főherczegnek. A helyzet annyira komoly, hogy a főherczegi család tagjai gyülekeznek. Holnap idevárják Lipót Szalvator főherczegét, holnapután pedig Ferencz Szalvator, Mária Valéria főherczegnő férjét.

* **Diszes esküvő** Flóhr János huszár főhadnagy a marosvásárhelyi 9-ik honvédezredben ma vezette oltárhoz a barátok-templomában özv. Serly Ödönné leányát Matild kisasszonyt. Az esketést a mennyasszony nagybátyja, Winterhalter Antal pápai praelatus kanonok végezte fényes segédlettel. Násznagyok voltak: lovag Reiniz Alfréd ezredes és Serly Gusztáv. Násznagyok: Serly Gusztávné, Ordódy Gézáné. Nyoszolyóleányok: Elbel Georgina, Serly Margit Orbán Ella és Wagner Gizella. Vőfélyek: Wagner Lajos ulánus hadnagy, br. Klauer főhadnagy, Sahlender Béla főhadnagy és Serly Jenő. Dében két órákor fényes ebéd volt a mennyasszony nagybátyjánál Winterhalter kanonoknál. Az ifju pár az esti gyorsnattal Szamosújvárra utazott.

* **A királyné új palotahölgyei.** Erzsébet királyné Cap-St.-Martinben a következő hölgyeket nevezte ki újabb palotahölgyeivé: Hohenlohe Schillingsfürst Franciska herczegnő, czi-

ráki Cziráky Mária grófnő, született galanthai Eszterházi grófnő, temesi Szécsén Janka grófnő szül. Zabolai Mikes grófnő. — Az új palotahölgyek közül Hohenlohe hercegnő, a most elhunyt főudvarmester legidősebb fiának neje, Cziráky grófnő, felesége gróf Cziráky Bélának, a volt külügyminiszteri osztályfőnöknek, végre Szécsén Janka grófnő néhány hét előtt esküdtök örök hűséget gr. Szécsén Miklós követségi tanácsosnak. Mind a három palotahölgy csillagkeresztes.

* **Tüzérség a honvédeknek.** Katonai körökben azt a csaknem hihetetlennek tetsző értesülést vesszük, hogy végre teljesülni fog a nemzet régóta táplált vágya: a honvédség megkapja a tüzérséget. Ez az újítás, bármily üdvös is lenne a magyar honvédség fejlődése szempontjából, a legénységre nézve nagyobb megterheléssel járna, a mennyiben tetteles szolgálati ideje, úgy mint a közöshadseregben, esetleges három évben szabatként meg, mert a tüzérségi legénység kiképzése sokkal több időt vesz igénybe, mint más fegyvernembeli legénységé, és mert ez a fegyvernem, katonai körök véleménye szerint megkívánja, hogy legénysége lehetőleg állandó legyen s ne változzék oly rövid időközben, mint például a gyalogságé.

* **Számonkérőszék a városnál.** Erősen dolgoznak a városházán az összes tisztviselők és a kezelő- és segéd-személyzet. Az akták gyors egymásutánban kerülnek elintézés alá, mert közeledik a nagy nap mikor a főispán és a bizottság argus szeme töviről-hegyére átvizsgálja az ügyek elintézését s számon veszi a tisztviselők működését. B e t h y László főispán ugyanis tudatta S a l Ferenccz polgármesterrel, hogy folyó hó 24-én, hétfőn délelőtt számonkérőszéket tart. Az egyes ügyosztályok ambícióval igyekeznek, hogy minél kevesebb restanciát mutassanak ki.

* **Előkészületek a fürdői szezonra.** A tavasz közeledtével a Püspök és Félix-fürdőkben megkezdtek a munkálatokat, hogy a fürdő-szezonra minél nagyobb kényelmet nyújtsanak a vendégeknek. A bérlők több ezélszerű újítást, átalakítást is eszközöltek. Czegléd Sándor a Püspök-fürdő újberléje a vendégszobákat újítja. A Félix-fürdőben pedig a medence-fürdőket alakították át a bérlők; a vetkező kabinokat a fürdő közepéről a falak mellé helyezték. Nagy gondal fogják a parkozást keresztül vinni, hogy az eddigénél szebb keretet nyerjenek a fürdőépületek.

* **Boris herceg áttérése.** Az »Osservatore Romano« érdekes adatokat közöl Boris herceg áttéréséről. Mária Lujza hercegnő semmi áron sem akart első szülött fiától elválni, de a távozás szándékában is álhatatosan megmaradt. Végre Ferdinánd herceg udvari tisztjei és szolgálói erővel akarták fiát elvenni. A küzdelem sokáig tartott, a míg a szerencsétlen asszony elájulva összerogyott. Elhívták azután a synodus elnökét és Gergely metropolitát, hogy vigasztalja a szegény anyát. Azt mondták neki, hogy a keresztelés csak egyszerű formalitás. Sőt még azt is hazudták, hogy fiát katolikus papok fogják nevelni. De a hercegnő nem hallgatott rájuk. Midőn Ferdinánd szolgálói erővel akarták fiát karjai közül kiszakítani, ismét elájult és két óráig tartott, míg ismét magához tért. Férje egészen Bulgária határáig elkísérte és kérte, hogy bocsásson meg neki, mert tisztán politikai okokból járt el így, de a hercegnő tántoríthatatlan maradt. Ki is jelenté, hogy soha többé vissza nem tér Bulgáriába, hasonlóképp családja is, főképp atyja — megszakított Ferdinánddal minden összeköttetést.

* **A katonák nagybőjtje.** Dr. Belepotoczky tábori püspök bőjtjéről körlevele a napokban jelent meg. Hivatkozik benne Leo pápa negyedik bőjtjéről beszédére és ajánlja a szentségek használatát, a felebaráti szeretetet, továbbá az engedelmességet, kötelesség tudást és becsületet,

melyek a katona díszei. Végül felemlíti a történelem számos dicső részeit, melyek azon szeretetről tanuskodnak, melyet Isten, király és haza iránt tanusítania kell a katonának.

* **Tolvaj cigányasszony.** Olyan elkényszeredett, jámbor arca van az istenadának, hogy az ember azt hinné, csupa szelidség, meg jóság az egész asszony és olyan szépen tud kérni, könyörögni, hogy még a maga fajtája is megosztja vele sovány kenyerét. Pedig hát olyan ő is, mint a többi — cigányasszony. Tegnap fázott nagyon künn a város végén és bekunyorálta magát egy másik cigányasszony kunyhójába. Ott felmelegedett úgy, a hogy és mikor elment hálából magával vitte az asszony kendőjét és kötőjét. Elfogták. Mikor a rendőr kísérte befelé, két új káros is akadt. Friedmann Adolfné azzal vádolta, hogy ellopta a selyem kendőjét. Gitye Tógyer pedig valami vászonlopásról panaszkodott. A cigányasszony persze ártatlan; nem tud semmiről semmit. De azért becsukták éjszakára, s ott marad talán még tovább is.

* **Elvi határozat anyakönyvi ügyben.** Nagy érdeklődéssel mindenki nézve az az elvi határozat, a melyet a belügyminiszter a napokban egy anyakönyvi ügyben hozott. A fővárosnak egyik tekintélyes polgára korábbi törvénytelen házasságából származott gyermekét, miután a gyermek anyjával időközben törvényesen egybekelt, úgy akarta az anyakönyvbe felvéteni, hogy ne legyen feltüntetve az anyakönyvben a gyermek törvénytelen származása. A miniszter ezt a kérést azzal az indoklással tagadta meg, hogy a törvényes formáknak megfelelőleg az anyakönyvi bevezetéseknek való adatokat kell tartalmazniok. Azonkívül a kívánság teljesítésének más, érdemleges akadály is útjában áll, a mennyiben a törvényes házasságából származott és a később törvényesített gyermek között az elsőszülöttség jogára nézve lényeges eltérések merülhetnek fel.

* **Eljegyzés.** Hönig József rabbijelölt eljegyezte Gábel Jakab polgári iskolai igazgató kedves és szép leányát Ilonkát.

* **Megöllek.** Az összekoczanások, verekedések alkalmával a haragosok között gyakran felhangzik ez a szó:

— Megöllek!

Már, hogy áll-e az illető a szavának sikerül-e a szándéka az a helyzettől s a körülményektől függ. Ilyenkor rendszeren megvillan egy kés, vagy egy balta, a melyhez a következő perczben az áldozat kiömlő vére tapad.

Tegnap éjjel hangzott fel rémesen ez a szó a Magyar utcában, Z i m o n y i I s t v á n kergette egy félelmes késsel a kezében ödes a n y j á t, a ki nem akart neki pénzt adni, hogy mulatni mehessen. Az utcán járó kelők azonban szerencsére megakadályozták tervének kivitelében. Később rendőrökért futottak, a kikbe szintén bele akart kötni az atyafi. Megkötözve szállították a rendőrség börtönébe.

* **Halálos kocsiszás.** Szilágyi Sándor tanyai gazda feleségével bement H. Vásárhelyre hogy farsang utolsó vasárnapján egy kissé elmulassanak. De a jóból sokat vettek be s részegen ültek föl kocsijukra. A tanyai rosz uton kifordultak s a kocsi alá kerültek oly szerencsétlenül, hogy ott veszték mind a ketten. Reggel halva találták őket. Szilágyiné első férje is így halt meg.

* **Huszonegyedik gyerek.** Rác Jakab a szegedi fűrészgári munkás önérzetes hangon mondta ma tollba az anyakönyvvezető előtt.

— Ez a huszonegyedik gyerek, aki ma lett a világra; a második feleségem Daka Annától való. Mind a huszonegyen élők. Az első feleségemtől a boldogulttól kilenczen maradtak hátra, — az anyukomtól a maival éppen egy tuczat van. Éltesse őket az Isten!

S a fürge emberke örömtől csillogó szemekkel törülte végig zubbonyának ujjával verejtékes homlokát.

* **Az anyja után halt.** Szegeden Porgányi Mária, egy szép uri lány, Porgányi György volt

városi adópénztáros lánya, tegnap morfiummal megmérgezte magát és ma délután meghalt. A mérget anyja koporsója mellett itta meg.

* **Dr. Berkovits Zsigmond emlékére.** Özv. dr. B e r k o v i t s Zsigmondné urnő, férje elhunyt alkalmából 250 frtot küldött S a l Ferenccz polgármesterhez. Az összegből 100 frtot a »Gyermek-kórház«-alaphoz, 50 frtot a városi árvaház alapjához kér csatolni; a fennmaradó 100 frtot pedig a városi szegények közt kéri kiosztani.

* **A drágasági pótlék vándorlása.** A városi tisztviselőknek körülbelül három hónappal előbb megszavazta a drágasági pótléket Nagyvárad város törvényhatósága, s azóta mindig várják, mikor juthatnak hozzá a jól megérdemelt segélyhez. A miniszter azonban nem nagyon igyekszik jóváhagyni a közgyűlési határozatot. Alig volt pedig az utóbbi időben olyan nehezen várt ügy a miniszternél, mint a drágasági pótlék jóváhagyása. Ugy értesülünk, hogy a belügyminiszteri retortán már keresztül ment a drágasági pótlék ügye s a miniszter jóváhagyta, azonban a drágasági pótlék érinti a közuti alapot is, amennyiben a közuti alaptól dotált tisztviselők drágasági pótléka a közuti alapot terheli. Ez okból az ügyet a belügyminiszter áttette az illetékes kereskedelemügyi miniszterhez.

* **A hold és a nap hareza.** Nem a két égi testről, hanem két földi bolygóról a hold- és a nap petroleum kihordó kocsik harezáról van szó. Régen irigykednek egymásra, reklámiroznak egymás ócsárlásával, most végre a rendőrség elé vitték ügyüket. Panaszkodnak egymásra, különösen panaszkodik a nap, hogy a hold kieseréli bádog kannáit és azt híreszteli mindenütt, hogy megbukott a nap.

* **Háromszoros rablógyilkosság.** Münchenben nagy szenzációt keltő rablógyilkosság történt. Roos miniszteri tanácsos özvegyét, leányával és szakácsnéjával együtt halva találták a lakásán. Kétségtelen volt, hogy gyilkosság fogott fenn. Az urnő és szakácsnéja holttestét egy félreeső helyen tanálták meg. A leány az anyja ágyában feküdt. A rendőrség több üres orvos-ságos üveg között egy olyat fedezett fel, a melyben arzenikum volt. Eleinte mérgezésre gondoltak, de a boncolás kiderítette, hogy a nőket megfojtották. Az ismeretlen rablógyilkosok, mint egy müncheni távirat jelenti, mintegy 2500 márkát, továbbá zálogleveleket és szelvényeket vittek el.

* **Egy író tragédiája.** Berlinben hirtelen meghalt Baumeister Károly író, aki Kurt v. d. Finkelburg álnév alatt jeles dolgokat írt valaha. Évekkel ezelőtt a mértéktelen ivás megzavarta az esztét s azóta nagy nélkülözések között tengette az életét. Az egykori világi kénytelen volt koldulni, hogy éhen ne haljon. Egy ízben, hogy egy csekély honoráriumot felvegyen gyalok ment Berlinből Lipcsébe s gyalok tért onnan vissza. Halála egy korezmában érte. Éppen inni akart, a mikor eszméletlenül rogyott össze. Mire az orvos segítségére sietett, a szerencsétlen író már meg volt halva. Hagyatékában egy csomó kéziratot és egy pálinkás üveget találtak.

* **Vác helyett Temesvár.** Ezeregyéjszakába illő kaland történt a keleti expresszvonaton Budapestről-Temesvárig. Tordai uram, mint váczi képviselő, kivel az urak is szívesen diskurálnak, csak a második osztályon utazik Budapestre; így történhetett meg vele, hogy a váczi vonatról lekésve felült az expresszre. Ott kinyitott magának egy fülkét és befeküdt úgy, mint a ki teljesen otthon érzi magát. A kalauz betekintett ugyan a fülkébe, meglátta a nagy bagaria csizmákat is, de azt gondolta, hogy valami bolgár miniszter vagy muszka gróf alszik ott, ezek pedig gorombák szoktak lenni, ha őket zavarják, hagyta tehát békességben a muszka grófnak hitt váczi parasztot s ment tovább. A vonat villámsebességgel rohant ki az állomásból. Tordai uram pedig úgy elaludt, föl sem ébredt Szegedig. Mikor meghallotta a kiáltást: Szeged, átfordult a másik oldalára, azt morogva magában:

— Mi az, még csak Szödön vagyunk? Aludjunk tovább.

És Tordai uram aludta tovább az igazak álmát. Kikinda körül vette észre, hogy pitymallik, föluggott, szétnézett, az utazás is hosszúnak tetszett, tekintetével kereste a Dunát, de a helyett teljesen ismeretlen tájat látott. E közben Temesvárra érkezett. A kalauz kiállításából csak a várt hallotta, megörült, hogy Vác, leugrott a vonatról. — De furcsa ez a Vác, hogy megváltozott, gondolta magában, még a portás sem az. — De nem kérdezett meg senkit, hanem csak igyekezett kifelé. Mikor kiért az állomásból, ott is mindjárt egy kocsmát pillantott meg.

— No, én azt mondom, vélekedett Tordai, még is csak Vácson vagyunk, csak a szemem káprázik, mert az este sokat találtam inni, hisz itt a Horváth korezmája! Nyomban beállított.

— Kinek a korezmája ez? kérde ott benn.

— Horváthé! felelte a vendéglős.

— Hát hol van Horváth ur?

— Én vagyok.

— Ugyan, ne tréfáljon Horváth ur, hát tegnap dél óta ennyire meg tudott változni?

— Meg van maga bolondulva? Kicsoda maga? kérde a korezmáros.

— Talán én is megváltoztam? Nem ismer? Én vagyok a Tordai Tamás képviselő.

— Hol képviselő?

— Itt Vácson.

— Hisz ez nem Vác, hanem Temesvár? felelte a korezmáros és nagyot kacagott.

— Már akár nevet, akár nem, hanem annyit mondhatok, hogy Temesvár nagyon hasonlít Vácához.

Ezzel igyekezett Tordai uram szabadulni a korezmából és a legközelebbi vonattal visszautazott hazájába.

Kérelem a gyermekek barátaihoz.

A nagyváradai »Tanitói kör« a következő kérelmet intézi lapunk olvasóihoz:

Arról van szó, hogy egy csoport szegénysorsú, de szorgalmas gyermek abban a szerencsében részesüljön, hogy az ezredéves kiállítást és a fővárost néhány tanító vezetése alatt megtekintve ismeretekben és hazafias érzelmekben gyarapodva jöjjen a fővárosból haza.

Bárki is elgondolhatja, hogy ez a fölutasítás akárhány gyermeknek egész életére kiható momentum lesz s többet ér minden emlékképnél, emlékéremnél, mert a képek, érmek elveszhetnek, de az a hatás, amit ez az utazás a gyermeki lélekre teend, soha el nem enyészik.

Mivel azonban a dolog kiviteléhez pénzre van szükség, a tanitói kör ezennel megindítja a gyűjtési rovatot, fölkérvén mindazokat, akik től telik, hogy áldozataikkal ezen szép terv megvalósítását keresztülvinni segítsenek.

Az adományokat kérjük a Tiszántúl szerkesztőségéhez intézni.

A »Tanitói kör« nyilvánosan fog beszámolni az összegek hova fordítása felől.

A Tiszántúl szerkesztősége ezennel megkezdi a gyűjtést s a hazafias célra felajánl 10 (tíz) forintot.

Lapunk egyes számai a következőkben kaphatók:

Kiss Dávid kereskedése Fő-utca,
Sonnenwirth-féle bazárban Fő-utca,
Kádár és Kiss cégénél Kishíd-fő,
Kutasi D. papirkereskedésében Uri-utca,
Pauker Dániel papirkereskedésében Kis-platz,
Reich Sándor vegyeskereskedésében Szent-János-utca,

Mezey János fűszerkereskedésében Körös-utca.
Reich Antal kereskedése Nagy-Fürdő-utca.
Frankl Mari tőzsde és hírlapelárusító Kereskedelmi csarnok palota Nagypiac.

M. kir. dohány- és szivar-áruda Zöldfa-utca.
Ugyanezen helyeken előfizetések is elfogadtnak.

Kedves párbaj.

— Megtörtént. —

Mulatságos párbaj-história ez, mely egy meszebb fekvő nagy városban történt a minap, s a könyve esordult a mulatságtól annak, aki látta és aki tudott róla. Sok mindenféle párbaj volt már ezen a lovagias világon: véres, halálos, ártatlan, szomorú, komikus stb., ehhez fogható azonban egy se, ez egyszerűen — kedves párbaj volt.

Az ellenségek — jóbarátok voltak. Valamin mérgeesen összekaptak és összeszidták egymást. Egy színész-művész és egy fiatal művész-barát a dzsentr sorból.

Lobbanékony lelkek lévén, nagyon alaposan összevettek. Ugy, hogy vért kívánt a dolog.

— Vért, vért! — kiáltott a kifogástalan gentleman.

A művész egy Bligni herceg ridegségével nyugodott bele — a pisztolypárbajba.

— Hát haljon meg egyikünk — szolt zordan és már látta a művészet templomain lobogni a fekete lobogót, mely az ő halálát hirdeti mindenkinek, akiket ő egykoron bőségével mulattatott.

A segédek jó lelkek voltak. Mindent elkövettek a békítésre.

A dzsentr művész vért szomjuhozva mondta: — Nem.

A dzsentr művész vért szomjuhozva deklamálta:

— Nem.

Hát nem. Másnap reggel elmentek nyolczan valami nagy kaszárnya-szerű bódéba lövöldözni: a két ellenség, a négy segéd és két doktor.

A művész segédei egy művésztársa és egy fiatal földbirtokos voltak, az ellenfél másik két fiatal gentleman. Az egyik egy szeretetreméltó gazdag színházbarát, aki mint mecenás tűndökölt ama város Thaliájának egén. Adjunk neki valami nevet, mondjuk: Kisvégi Nagyvéghy Véghy Dezső.

Komorak és ünneplésesek voltak. Feketében. A pisztolyok meg a segédek kezében.

A színész sötéten cigarettázott, a la Chevril. De nagyon rágtá a csutkáját. Az ellenfél szeméi gyilkos tüzet szikráztak.

Kimérték a 25 lépést, melyből innét őt, onnét is őt elesik. Marad 15. Haj, ki hal meg itten?

Intenek. Mehet. A segédek átnyújtják a töltött pisztolyokat.

Mikor Kisvégi Nagyvéghy Véghy az ő felének a kezébe nyomja a gyilkoló szerszámot, ravasz hunyorítással a fülébe sugja:

— Te, csak a kabátod alul löj az után a művészre . . .

A párbajhős esodálkozva néz a segédre és kérdi:

— Miért?

— A kabátod én adtam neki kölcsön . . .

Még ki sem mondta egészen, már harsogó kacajban tört ki a rettenetes dühös ellenfél, voltaképpen elejtve a töltött fegyvert. A kacaj átragadt a segédre és megtudván az okot, belebódült a maga komikus nevetésével a művész és pisztoly durrogás helyett egészséges férfi-nevetéstől visszhangzott a terem.

Összelelkeztek, megmentették egymás életét, megmentették a — kabátot.

— Cs!

E G Y L E T.

Gazdakör Várad-Velenczén. Már korábban említettük, hogy Várad-Velenczén a »Népkör« tagjai közzé meghasonlás fészkelte be magát; a tagok egyrésze nincsen megelégedve a kör mostani vezetésével. Mint halljuk, a mozgalom az utóbbi időben határozottabb alakot öltött s

egy új kör alakítására irányul. A mozgalom vezetői az ingatlanok tulajdonosait, vagyis inkább a kisebb gazdákat szeretnék az új olvasókörbe vonni s maguk körül csoportosítani. Eből a szempontból »Gazdakör«-nek akarják a megalakítandó együletet elnevezni.

Irodalom és művészet.

Kérelem és felvilágosítás a Szent-István társulat tagjaihoz.

A Szent-István társulat legújabb tagilletménye Goffine oktató-könyve megérkezett. Tegnap meg is kezdtem az expedíálást a helybeli tagok között. Sokan nem akarják megszivlelni a kézbesítési iv homlokán álló sorokat, kénytelen vagyok azért e helyről is kérni őket. Ez a tagilletmény oly terjedelmes és oly költséges kiadású (illusztrációk, elegáns kötés), hogy csak két évi tagilletmény fejében adhatja a társulat. Természetes, hogy ezenkívül kapják még a Kath. Szemlélt is, valamint a Társ. Értesítőt és a Naptárt. Szükségesnek tartom megjegyezni azt is, hogy a tavaly teljesített tagdíj-fizetés az 1894. évre szolt; tehát ezuttal 1895. és 96-ra sziveskedjenek fizetni.

A vidéki tagokat pedig értesitem, hogy akik hátralékban vannak tagdíjaikkal utánvéttel fogják kapni a tagilletményt. E hónapban nekik még nem expedíálom a könyvet. Akik e hó végeig beküldik illetményeiket, a könyvet bérmentve kapják meg.

N.-Várad, febr. 19. 1896.

Dr. Vucskics Gyula.

VASUTI MENETREND.

Érvényes 1895. október 1-től.

Vonat indul Nagyváradról.	Vonat érkezik Nagyváradra.
Püspökladány-Budapest felé gyorsvonat 8 ⁴³ regg., 2 ²⁸ éjjel, személyvonat 11 ³² d. e., 2 ²² d. u., 11 ⁰⁴ éjjel.	Budapest-Püspökladány felé gyorsvonat 7 ⁰⁸ este, 2 ¹² éjjel, vegyesvonat 7 ¹⁵ r., személyvonat 3 ⁴² d. u., 1 ⁴⁸ éjjel.
Kolozsvár felé gyorsvonat 7 ¹⁵ este, 2 ²⁰ éjjel, vegyesvonat 12 ⁰⁵ d. u., személyv. 3 ³⁸ délután, 2 ⁰⁸ éjjel.	Kolozsvár felé gyorsvonat 8 ³⁸ regg., 2 ¹⁹ éjjel, vegyesvonat 8 r., személyvonat 11 ¹⁷ d. e. 10 ⁴⁴ éjjel.
Csaba-Arad-Szeged felé személyvonat 10 ³⁰ d. e., 4 ²⁵ d. u., vegyesvonat 7 ³⁰ este.	Arad-Szeged-Csaba felé vegyesvonat 8 ³⁰ r., személyvonat 9 ³² d. e., 5 ³⁰ d. u.
Belényes-Vaskó felé vegyesvonat 4 ²⁵ reggel, 1 ⁴³ d. u.	Vaskó - Belényes felé vegyesvonat 11 ⁰⁵ d. e. 9 ⁰⁹ este.
Érmihályfalva felé vegyesvonat 6 ⁴⁵ r., 4 ³⁵ d. u.	Érmihályfalva felé vegyesvonat 8 ¹⁰ r., 9 ¹⁴ este
Ösi-Kót-Gyoma felé személyvonat 6 ⁵⁵ r., vegyesvonat 2 ⁴⁰ d. u.	Gyoma-Kót-Ösi felé vegyesvonat 10 ⁰⁵ d. e. személyvonat 8 este.

MULATSÁG.

Táncmulatság Réven. Igen kedélyes utolsó farsangi bált rendeztek Réven folyó hó 16-án. A talp alá valókat Dula Miklós húzta. A négyeseket 24 pár táncolta. Jelen voltak:

A s z o n y o k: Bitzy Jánosné, Bónyi Bertalané, Czibenszky Lászlóné (Brátka), Deutch Henrikné, Dobozi Mihályné (N. Várad), Felméri Dénesné, Hollósy Gyuláné, özv. Kakasné, Kakas Venczelné, Kaszó Gyuláné, Karácsny Imréné, Kágyi Lajosné (N.-Várad), Sipos Istvánné, Soósné (Brátka), Simon Jánosné, özv. Szakoleczainé (M.-Telegd), Szilágyi Tódorné, Szabó Dénesné, Tasnádiné (Élesd).

L e á n y o k: Bán Katinka, Halasy Szeréna (M.-Telegd), Hollósy Gizuska, Fekete Ibolyka (Egeres), Kaszó Mariska (M.-Telegd) Miron Berta (Kraszna), Molnár Jolánka (Szt Imre), Sipos Szeréna, Simon Szeréna (Csarnóháza), Szilágyi Mariska (N.-Bárod).

Igazságszolgáltatás.

Kinevezések. A m. kir. igazságügyminiszter Nagy József nagyvárad kir. törvényszéki bírót a nagyvárad kir. törvényszék területére kinevezte állandó vizsgálóbírói helyettesül. Karancsy János szeghalmi kir. járásbírói aljegyzőt pedig a szarvasi kir. járásbíróshoz helyezte át.

Végtárgyalások a törvényszéknél. A nagyvárad kir. törvényszék ma Nagy József elnökle alatt nyilvános ülést tart, melyen a következő ügyek kerülnek végtárgyalás alá:

Rostás Mácsó és társai lopás büntette.

Liszky József lopás vétsége.

Kugler Lajos idegen ingó vagyron szándékos rongálásának vétsége, s közsend elleni kihágás büntette.

Alb Stefán és társai tüzvész okozás vétsége.

Ezredéves kiállítás.

A kiállítás bérletjegyei. Az ezredéves kiállításra már megkezdették a kiállítás egész tartamára érvényes bérletjegyek kiadását. A bérletjegyek névre szólnak, s fotografiával vannak ellátva. A kiállítás egész tartamára mindennap érvényesek, a megnyitástól a bezárásig a nap minden órájában, még a megnyitás napjában is, a megnyitó ünnep befejezése után. Hogy e bérletjegyek tulajdonosai a bejáróknál felállított túrnikék előtt ne legyenek kénytelenek várakozni, az ő számukra minden kapunál külön bejárókat fognak csinálni. A bérletjegyek árai: a) A kiállítás egész tartamára érvényes bérletjegy ára 20 frt; b) A bérletjegy tulajdonosának családjához tartozó személy és alkalmazott számára ugyan ily jegy 10 frt; c) Kiállítók családjához tartozó személyeknek és alkalmazottaknak szóló bérletjegy 10 frt; d) Állami és közhivatalnokok, valamint a közshadsereg és a m. kir. honvédség és csendőrség tisztjei, nemkülönben az ezek családjához tartozó személyek és alkalmazottak számára ugyan ily bérletjegy 10 frt. e) Tizenkét évesnél fiatalabb gyermekeknek való bérletjegy 5 frt 50 kr. A bérletjegyek a kiállítási jegyirodában kaphatók (Gizella-tér és Vigadó-utca sarkán I. em.) mindennap reggel 8-tól este 10-ig. A közönség kérelmére a jegyirodában fényképező műterem is van, amely este is dolgozik, s 1 frt 50 krajczárért csinál egy-egy felvételt. Az időleges állatkiallításokra, amelyek külön területen lesznek (Városliget, Erzsébet királyné utja) s a rendes belépő-jegyek, s a bérletjegyek nem s érvényesek. Ezekre külön 50, 30 és 20 kros jegyeket fognak kiadni, valamint az összes kiállításokra (62 nap) érvényes bérletjegyeket is 5 forintjával. A kiállítási bérletjegyek tulajdonosai kedvezményes áron válhatnak az állatkiallításokra érvényes kiegészítő bérletjegyet, még pedig: a 20 forintos bérletjegyhez 3 frt, a 10 forintos bérletjegyhez 2 frt 50 kr., az 5 frt 50 kros bérletjegyhez 2 frt.

REGENY-CSARNOK.

Pénzért, tisztességért.

Neidegr L. után Dr. Margitai. 13

»Az nem olyan bizonyos. Ha előttem halsz meg, akkor utánam unokatestvéremre, Grönenbachra marad és ha...« itt önnönmagát szakította félbe. »Theobald, te nagyon jól tudod, hogy János bátyám, akitől örököltem, nem szenvedhetett téged, s hogy ennek magad voltál az oka; de mi hálával tartozunk neki, atyád, meg én; azért határoztam el mikor a katonai akadémiából megjöttél, hogy semmit se szólok előtted a végrendelet különös záradékairól. De végre mégis meg kell tudnod; lehet, hogy mint annyi másban, ebben a hallgatásban is hibáztam.« Ismét sóhajtott. »Tehát tudd meg...«

»Na hiszen szépeket fogok megtudni!« morgott Theobald.

»Ugy rendelé tehát, hogy csak nekem legyen jogom a birtokot kezelni, de ha elidegenítném nagy adóssággal terhelném, — mert

arra büszke volt, hogy nem volt rajta adósság — akkor rögtön átszálljon Grönenbachra.«

»A gazember! a gonosz, ravasz, agyafurt vén gazember!« tört ki a tiszti. Nem kellett volna elismerni a végrendeletet? «

»En szerettem János bátyámat, s ő tiszteletreméltó ember volt;« mondá a báróné erőltetett nyugalommal melyet azonban arca égő pirja meghazudolt; »Semmi jogom nem volt hozzá, hogy örökségre számítsak, épen úgy hagyhatta volna az egészet Grönenbachra. Ha te nem restelleted volna a fáradságot az öreg ur iránt egy kis szivességet figyelmet tanusítani, ha szeretted volna igazán ha elviseltesd volna igazságos megróvását, minden másként lenne most. Node ilyenek vagytok ti fiatalok mostanában: mi öregek viseljük el minden hibátokat ti ellenben a legkönyörtelenebben ítélték fölöttünk.«

»Node aranyos annácskám, benned csak nem talált János bátya kivetni valót, téged legalább meg kímélhetted volna azoktól a záradékoktól. Hát most mi hasznod van abból a birtokból? «

»Mi hasznom van? Nos hát a szép jövődelem, mely képes arra, hogy neked olyan zsebpénzt adhassak melyet nem egy hercegfő megirigyelhetne. Ez tesz lehetségessé, hogy fényt üzz, ami fájdalom élet-elemeddé lett — az óv meg attól hogy adósságokba keveredjél, ami veszélyeztetné jövődet. De egyszersmind azt a vigasztaló tudatot tartja föl bennem ez a birtok, hogy halálom után is biztosítva van jövőd.«

»Ugyan mennyit jövedelmez évenként? «

»Körülbelül 6000 talért.«

»És te emellett ilyen szegényesen élsz? Hihetetlen! «

»En hü maradok egyszerű szokásaimhoz, melyekben neveltettem,« felelt egy kissé érzékenyen az öreg asszony. »Olyan szokások ezek melyek áldásomra válnak. Csakis ily szegényes életmód mellett segíthetek téged oly bőven — adja Isten, hogy javadra váljék, csakis így tehetek eleget a szegények iránt való keresztény kötelességeimnek. De egy kis összeget is tehetek félre évenként Adél számára, hogy holtom után ne álljon egészen vagyontalanul a világban, — de számodra is azon esetre, ha szegény leányt vennél nőül.«

»En szegény leányt vennék nőül? Talán hogy magam kössem nyakamra a kötelet! Két hét alatt betelnénk egymással, azután gyűlölnöm kellene őt, akiért ilyen áldozatot hoztam.«

»Hisz azt tudjuk!« szólt közbe Adél élesen. »Aldozatkész szerelmet, de csak egyszerű figyelmet is más iránt, ki keresne nálad?!« Két sötét piros folt gyuladt ki arcán. Eltűnt a vas nyugalom, a szenvedélyes természet kitört, melyet oly nehéz volt igában tartani. »Mindig csak arra gondolsz, hogy mások mit tesznek érted. De hogy viszonzod szeretetüket, sohasem jut eszedbe!«

»Jól járok én ezzel te vad leány!« nevetett a tiszt újabb könnyelműséggel. »Nem akarom én sanyargatni magamat, élvezni akarom az életet. Csak ne hiányoznék minduntalan az a nyomorult pénz beh boldog lennék ezzel az élet-filozófiával!«

»Pénn, mindig csak pénn!« sóhajtott az öregasszony. »Mennyi boldogtalanság érte a Kattenstädetket, miata fölébredt bennünk a pénz vágy! Egyszerűen de boldogan élt nagybátyád, míg a szénbánya-vállalatba belé nem kezdett, Szegény jó férjem iparkodott ellensúlyozni őt s egészen elégedettek voltunk, míg a te születésed után a démon meg nem szállotta atyádat ki mindenáron gazdaságot akart gyűjteni számodra. Kattenstädt eladása ez lett a vége.« (Folyt. köv.)

TAVIRATOK.

Ferdinánd király.

Szófia, február 18. (Saját tud. táv.) Ferdinánd fejedelem buzgón munkálkodik Bulgáriának királysággá emelkedésén. Márcziusban elmegy nejeért a Rivierára s aztán együtt utaznak Moszkvába a czár koronázására.

Jókai születésnapja.

Budapest, febr. 18. (Saját tud. táv.) Jókai mai 71-ik születésnapját ünnepelte a fővárosi író világ. Este az ünnepelnél lakoma volt, melyre az összes kiválóbb írók hivatalosak voltak.

Hohenlohe temetése.

Bécs, febr. 18. (Saj. tud. táv.) Hohenlohe herceg főudvarmester temetése ma délben két órakor ment végbe. A halott beszentelésén a király is jelen volt, valamint Agliardi és a Bécsben időző főherczegek is.

Klamarik lemond?

Budapest, febr. 18. (Saját tud. táv.) Klamarikról, kit a mai képviselőházi ülésen hevesen támadtak, az a hír terjedt el, hogy legközelebb nyugdíjba megy.

Haldokló főherczeg.

Bozen, február 18. (Saját tud. táv.) Albert-Salvátor főherczeg ma délután fölvette a halotti szentségeket.

Zichy Jenő itthon.

Budapest, febr. 18. (Saját tud. táv.) Zichy Jenő gróf ázsiai expediciójából holnap Budapestre érkezik.

Egy 48-as ezredes halála.

Budapest, febr. 18. (Saj. tud. táv.) Kápolnay-Pauer István negyvennyolczas honvéd-ezredes ma délben elhunyt.

Elitelt váltóhamisító.

Budapest, febr. 18. (Saj. tud. táv.) Ifju Egan Edének. ki atyja nevére váltókat hamisított, büntetését a királyi tábla három évre emelte fel.

Közgazdaság.

Terménytőzsde.

— Saját tudósítónktól. —

Budapest, február 17.

B u z a tavaszra, bácskai	7.17
» tavaszra, északi	7.18
» szeptember-októberre, bácskai	6.91
» szept.-okt.-re északi	6.93
R o z s tavaszra, bácskai	6.43
R o z s tavaszra, északi	6.45
T e n g e r i junius-juliusra, bácskai	4.36
» jun.-jul.-ra, északi	4.37
R e p c z e augusztus-szeptemberre, bácskai	11.30
» aug.-szept.re, északi	11.40

Bécs, február 17.

B u z a tiszai	7.55—7.35
» bányai	7.35—7.70
» bácskai	7.35—7.65
» szokványú ősze	7.47—7.49
» szokványú tavaszra	—
R o z s tiszavidéki	7.00—7.15
» szokványú ősze	6.40—6.42
» szokványú tavaszra	—
T e n g e r i magyar	4.70—4.80
Z a b, magyar kereskedelmi	6.45—6.55

Hivatalos árfolyamok

a budapesti áru- és értéktőzsdén 1895. február 18-án.

Magyar aranyjáradék 4%	122.40
Magyar koronajáradék	99.25
Magyar vasuti kölcsön aranyban 4 1/2%	124.25
Magyar vasuti kölcsön ezüstben 2 1/2%	102.—
Magyar keleti vasuti államkötvény 1876-ból	121.50
Magyar földterhermentesítési kötvény 4%	93.—
Italmérségi jog megváltási kötvény	100.10
Horvát-szlavon földterhermentesítési kötvény	98.—
Magyar nyeresémi sorsjegy-kölcsön	154.—
Tiszaszabályozási és szegedi sorsjegy kölcsön	142.50
Oszták járadék papirban	101.—
Oszták járadék ezüstben	101.—
Oszták járadék aranyban	121.75
Oszták korona járadék	101.75
1860. oszták államsorsjegyek	148.—
Oszták magyar bankrészevény	1000.—

Magyar hitelbank részvény	— — — —	436.50
Osztrák hitelintézeti részvény	— — — —	385.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	— — — —	373.75
20 frankos arany (Napoleonkor)	— — — —	959.—
Német birodalmi márka	— — — —	59.17 1/2
London vista	— — — —	121.05
Páris vista	— — — —	48.—
20 márkás arany	— — — —	11.80

Kiadóhivatali üzenet.

Molnár Imre ügyvéd urnak Debreczen. Vették b. levelét és az abban foglaltakat elfogadjuk.

Felelős szerkesztő: SZABÓ LÁSZLÓ.

12332—1895.

Árverési hirdetemény.

A nagyvárad kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság által a nvárad lat. szert. káptalan képviselőjében Nogáll János nagyprépost végrehajthatónak Nánási István végrehajtást szenvedő elleni 500 frt tőke s járuléka iránti végrehajtási ügyében végrehajtást szenvedő tulajdonául felvett, ezen telekkönyvi hatóság területén fekvő s a csatári 24. sz. tjkvben foglalt A. I. 3. 7. rdsz. a. ingatlanokból a Nánási Istvánt 1/8-ad részben illető jutalékra, továbbá az ugyanazon tjkvben foglalt A. + 8—12. rdsz. a. ingatlanokból a Nánási Istvánt illető 1/8 jutalékra, a kért végrehajtási árverés az 1881. LX. t. cz. 146. §-a értelmében ezennel elrendeltetik s foganatosítására határidőül **1896. évi márczius hó 5-ik napjának délutáni 2 órája Csátár községhezához** kitűzetik.

Kikiáltási ár az A. I. alatti ingatlanokból 1/8 jutalékra 1173 frt, az A. + alatti ingatlanokból 1/8 jutalékra 331 frt 50 kr. azonban az árverésre kitűzött ingatlan szükség esetén ezen áron alól is elfog adatni. Venni szándékozóknak bányapénzül a kikiáltási ár 10%-át vagyis 117 frt 30 kr., illetve 34 frt 15 krt tartoznak

készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban letenni.

A vételár 3 részletben fizetendő és pedig az első részlet az árverés napjától számított 15 nap alatt, a második részlet ugyanazon naptól számított 2 hónap alatt, a harmadik részlet ugyanazon naptól számított 3 hónap alatt minden egyes vételári részlet után az árverés napjától a fizetés napjáig 6% kamat fizetendő.

Ezen árverés feltételei a hivatalos órák alatt a tkvi hatóságnál és Csátár község előjáróságánál megtekinthetők.

Kelt Nagyváradon a kir. törvényszék, mint tkvi hatóságnál, 1895. évi december 3-án.

BARY,

kir. tszéki bíró.

Olasz kir. tsz. bíró távollétében.

40 1—1

2887/1896.

Zárt ajánlati hirdetemény.

A nagyvárad kir. sz. püspökségi uradalom tulajdonát képező s a nagyvárad 3165. sz. telekkönyvi betétben 21. 22. 23. sor 85. 86. és 87. h. r. számok alatt foglalt fő-utczán a vasúti állomáshoz közel a Wöber-szálloda mellett fekvő ház 1 hold 873 □ öl telkével s összes melléképületeivel zárt ajánlati eljárás útján eladatni határozatván, felhivatnak venni szándékozóknak, hogy 50 krajczáros bélyeggel ellátott zárt ajánlataikat 10% bányapénzzel ellátva alólirt hivatalhoz **1896. márczius hó 9-ik napjának déli 12 órájáig** nyujtsák be.

Az ajánlatban kiteendő, hogy az ajánlattevő a feltételeket ismeri s magára kötelezőnek elfogadja.

A részletes feltételek alulírott hiva-

talnál mai naptól kezdve délelőtt 9—12-ig és délután 3—5 óráig bármikor megtekinthetők.

Nagyváradon, 1896. február 16.

37 2—3 **A nvárad kir. sz. püspökségi uradalmak főtisztviselői hivatala.**

Eladó téglá.

A nvárad téglá és agyagárugyár részvénytársaság

gyártelepén 1895. évben gyártott mintegy 2 millió kézi verésű

I. oszt. szintégla,

alapozásokhoz igen alkalmas

vasas II. oszt. téglá

jutányos ár mellett

eladó.

A megvett téglá a gyártelepén átvehető, kivánságra a társaság saját fuvarosai által az építési helyre is szállítja.

Megrendeléseket elfogad

GÉCZY GÉZA

műszaki igazgató.

(Lakás: Olasz, Nagy Fűzes-utca 447/b). szám.

39 1—3.

Lapunk számára hirdetések felvétetnek.

SZENT LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA

Nagyvárad, Apáca-utca 3. szám.

MŰVEK,
FOLYÓIRATOK,
HIRLAPOK,
VONALZATOK,
GAZDASÁGI
NYOMTATVÁNYOK,
EGYHÁZI,
KÖZSÉGI
ÉS EGYÉB
HIVATALOS
NYOMTATVÁNYOK,
KÖRLEVELEK,
LEVÉLBORITÉKOK,

ELVALLAL ÉS KÉSZIT:
IZLÉSEK KIVITELBEN

mindennemű

nyomdai munkákat

jutányos árak mellett.

Vidéki megrendelések gyorsan és pontosan eszközöltetnek.

LEVÉLFEJEK,
SZÁMLÁK,
FALRAGASZOK,
BÁLI MEGHÍVÓK,
TÁNCZRENDEK, ÉTLAPOK,
NAPTÁRAK,
PALACZKFELIRATOK,
NÉVJEGYEK,
GYÁSZLAPOK,
STB., A
NYOMDAI SZAKBA
VÁGÓ
NYOMTATVÁNYOK
KÉSZÍTÉSE.

PAPIR- és IRODASZEREK

* * * * * raktára. * * * * *

Kitünő minőségű, cégünkkel ellátott aczéltollak.